Monte, Lambertus de: Copulata super tres libros Aristotelis De anima iuxta doctrinam Thomae de Aquino
[Cologne: Heinrich Quentell, about 1492] Seite 127

Spēs intelligibilis est id quo p̄rio intelligimus

cies intelligibilis est id quo p̄mario intelligimus Et tamē spēs intelligibil' potest eē aliqđ scđario intellcm̄. Prima ps ꝓbat̄ q̄tuoꝛ rōnib꞉. p̄ma stat in hoc. Sicut se hab3 spēs sensibil' ad sensum ita se hab3 spēs intelligibil' ad intellectū. sed spēs sensibil' est id quo ꝯgnoscimus sensibil'r ꝛ nō id qđ sentimus ḡ etiā spēs intelligibil' est in quo intelligim⁹ ꝛ nō id q̄d itelligim⁹. Secunda rō est. q꞉ illa intelligim⁹ de quib꞉ st̄ scīe. sed manifestū est ꝙ scīe sunt de reb꞉ intellectis ꝛ nō de spēbus intelligibilib꞉. ḡ etiā intelligimus res extra aīa3 ꝛ non spēs intelligibiles. Maioꝛ est nota. q꞉ sciētia est habitus intellcūal'. Minoꝛ pat3 q꞉ de ill' est scīa quib꞉ ꝯueniunt passiones ꝯsiderate in tali scientia. sed passiones reales ꝯueniunt reb꞉ extra aīam existētib꞉. ḡ de ill' sunt scīe. Tercia rō est. si spēs intelligibil' est id qđ intelligitur. ꝛ spēs sensibil' id qđ sentit̄. ḡ om̄e quod apparet esset veꝝ. q꞉ potētia iudicās de illa passione (quā apđ se haberet) diceret verū. ꝛ sic ꝯtradcōꝛia eēnt simt' vera Exempli grā. si spēs sapoꝛis est id qđ sapit̄ ḡ idem cibus esset dulcis ꝛ amar⁹. q꞉ hābēs linguā infectā hab3 spēm amarā de cibo. ꝛ habēs linguā sanam hab3 spē3 dulcē de cibo. si ergo spēs est id qđ sentit̄. ḡ idē est dulce ꝛ amarū qđ implicat ꝯtradictione3. Quarta rō ad idem est. Om̄is actio fit ꝑ aliquā foꝛmā que est p̄ncipium quo res agit ꝑ quā foꝛmā hab3 sil'itudinē ad obiectum. sed intellect⁹ agit actōe immanēte. ḡ hab3 foꝛmā ꝑ quā agit q̄ forma nō est id qđ agit. Minoꝛ pat3 ꝑ similitudiem in actōib꞉ trāseuntib꞉. sicut in igne ē foꝛma per quā ignis agit in aquā q̄ nō est id qđ agit̄. q̄uꝫ sit simt' ad id qđ agit̄. Istud etiā pt3 ꝑ opinionē antiquorum dicentiū sil'e a sil'i ꝯgnosci quod est verū de sil'itudine accepta s̄m spēm intelligibilem quo ad intellcm̄ et s̄m spēm sensibilē quo ad sensum. Secūda pars ꝓbatur quia actus ꝓcedens ab aliqua potentia necessario ꝓcedit ab illa ꝑ aliquā foꝛmam mediā que est p̄ncipium agendi in alterum. sed intellectus habet aliquē actum ergo potest ex ꝯgnitione talis actus peruenire ad ꝯgnoscendum spēm intelligibilem que est p̄ncipiu3 illius actus. sicut ergo dictum est ꝙ habitus ꝯgnoscitur ex actu. ita etiam dōm est de spē intelligibili quod ꝯgnoscatur ex actu. ꝛ sic species intelligibiles potest eē aliquod secundario intellectum

☞ Arguit̄ intellect⁹ in actu ꝛ intellectum idem sunt sed nihil est idem intellectui nisi spēs intelligibil' ḡ species intelligibil' est id quod intelligit̄ ¶ Dōm ad minorē ꝙ aliq̄d est dupl'r idē intellcūi. vno mō subiectiue et ydemptitate accidētali. q꞉ sc3 est idem intellectui sicut accidens suo subiecto ꝛ sic est verum ꝙ species itelligibil' est eadem intellectui. Alio mō aliq̄d est idē intellectui s̄m ꝓpoꝛcōnem vl' analogiam. ꝛ sic etiā res intellecta est eadem intellectui. q꞉ intellectus habens in se spēm intelligibilem habet similitudinem vl' ꝓpoꝛcōnem cum re intellecta. Simile posset dici de ymagine regis in pariete que ymago regis est eade3 numero accidentali ipi parieti. sed est eadem regi s̄m ꝓpoꝛcione3 q꞉ ꝓpoꝛcionant̄ figure ꝛ magnitudini regis

☞ Arguit̄ intellectum in actu debet habere esse. q̄a habet mouere intellectū ꝛ illud nccārio hab3 esse. sed intellectum in actu nō habet esse. q꞉ nihil habēs esse a ꝑte rei est vl'e sed nihil cognoscitur ꝑ intellectum nisi vl'e igit̄ ꝛc̄. ¶ Dicendum ꝙ intellectum id est res intellecta est a ꝑte rei sicut pat3 de homie ꝛ de asino. sed quod additur intellectum in actu ibi denotat̄ abstractō q̄ fit ex ꝑte intellectus ¶ Per hoc ergo dōm est ad p̄mā partem assumpti sc3 ꝙ opoꝛtet intellectū id est rem intellectam eē in actu distinguēdo. q꞉ vl' sic intelligit̄ ꝙ opoꝛt3 ipm esse a ꝑte rei in actu absolute. ꝛ sic est verū vl' sic itelligit̄ ꝙ opoꝛt3 ipm intellectum esse eo mō quo actu itelligit̄ ꝛ sic est falsum. quia nō est eo modo a parte rei sicut sensibile nō est a ꝑte rei eo modo quo sentitur. vt patet de coloꝛe. coloꝛ em̄ est a parte rei. cū odoꝛe sapoꝛe ꝛ cū duricie sic aūt nō sentit̄ a visu cū ill' qualitatib꞉ sed solus coloꝛ. sic etiam est de intellectu quia q̄uis homo sit a parte rei s̄m conditiones materiales que sunt hic ꝛ nunc. tamen homo intelligitur s̄m ꝙ est abstractus ab ill' conditionibus materialibus. q꞉ intellcūs recipit foꝛmā absq3 cōditionib꞉ matie

☞ Arguit̄ obiectū debet p̄cedere ipam potentiam et mouere ipam. ergo obiectum debet esse a parte rei. ¶ Dicendum ꝙ necesse est potētiam passiuam qual' est intellectus possibil' moueri ab aliquo obiecto p̄existente. sed nō opoꝛtet ꝙ obiectum p̄existat illo modo q̄ mouet. sicut patet de visu. quia opoꝛtet coloꝛem preexistere a parte rei anteq3 cognoscatur per visum. sed non opoꝛtet ꝙ coloꝛ preexistat eo modo quo visum mouet vt dictum est

☞ Arguitur primo perihermenias dicitur ꝙ voces sunt signa passionum anime sed passiones anime sunt species intelligibiles. ergo voces significant species intelligibiles. sed hoc intelligitur quod per vocem significatur. ergo ꝛc̄. ¶ Dicendum ꝙ passio capitur dupliciter. Uno mō vt passio significat speciem intelligibilem. et sic propositō est simpliciter falsa. s. ꝙ voces sunt signa passionum. quia tunc omnis vox significaret accidens cum species intelligibilis sit accidens Alio modo accipitur passio pro re intellecta siue concepta. ꝛ sic est verum ꝙ voces sunt signa passionum. id est rerum conceptarum. Et vocat Arestotiles res conceptas passiones contra Platonem. qui dixit scientias esse nobis concreatas. ꝛ sic non aduenirent res intelligibiles ab extrinseco. qđ est de ratione passionis. Si autem queratur quid significent voces. Dicendum ꝙ s̄cāt rem conceptam id est verbum intelligibile quod nihil aliud est q̄3 res concepta intelligibiliter apud intellectum. ꝛ non est species intelligibilis nisi forsan s̄m proporcionem vel analogiam. ꝛ hoc est verbum quod significatur per voces

Quoniam autem sicut in omni natura ē aliquid hoc quidem materia vnicuiq3 generi. hoc autem est potētia om̄ia illa Alterū autem causa ꝛ factiuum qđ in faciendo omnia. vt ars ad materiam sustinuit. necesse et in anima has esse differētias. Et est intellectus hic quidem talis in om̄ia fieri. ille vero in om̄ia facere. sicut habitus quidem ꝛ sicut lumen. quodam em̄ modo ꝛ lumen facit potētia exn̄tes coloꝛes actu coloꝛes

TECHNISCHE UNIVERSITÄT DARMSTADT
http://tudigit.ulb.tu-darmstadt.de/show/inc-iii-85/0127
Universitäts- und Landesbibliothek Darmstadt
gefördert durch die DFG